

## NĚKTERÉ OTÁZKY BOJOVÉ ČINNOSTI POHRANIČNÍCH VOJSK PŘI NAPADENÍ STÁTU

Major Antonín Vachta

Ze studia bojů a operací Sovětské armády a pohraničních vojsk SSSR ve Veliké vlastenecké válce čím dál zřetelněji poznáváme, že umění vést válku znamená dovedně využívat všech forem boje v konkrétních situacích, za širokého využití moderní techniky, sil a prostředků.

Probíhající bádání na poli vojenské vědy, zejména rozbor otázek trvale a dočasně působících činitelů, vneslo nové názory, hlavně pak potvrzení zvláštního významu momentu nenadálého napadení za moderního boje.

Nenadálost napadení v počátečním období války zvyšuje zákonitě svůj význam v soudobých podmínkách, kdy se útočné operace vyznačují zvlášť rychlým tempem, které je zabezpečováno nasazením velkého počtu živé síly a bojové techniky, novodobými bojovými prostředky se značným okruhem účinnosti, se speciálními přístroji a zařízeními usnadňujícími velení a spojení vojskům.

V obranné operaci je patrné úsilí o rozptylování vojsk do šířky i do hloubky, zvyšuje se význam aktivity obrany, řešené rozsáhlými manévry sil a prostředků z hloubky i podél fronty.

I přes znalost významu a obsahu pojmu nenadálého a neočekávaného napadení dopouštějí se dosud zpracovatelé některých cvičení chyb, které svědčí o tom, že sama podstata nenadálosti není chápána. Náměty a uvedení do situací začínají zpravidla charakterisováním zvýšené činnosti protivníka v prostoru státních hranic, incidentů a konfliktů na nich, přeletu letadel a jiných vzdušných prostředků. Při tom si tito autoři dostatečně neuvědomují, že právě tyto momenty zahrnované do cvičení zcela vylučují použití prvku nenadálého napadení protivníkem. Nehledě na to, že cvičení takového obsahu neřeší plně otázku nenadálého napadení státu, usnadňuje podstatně cvičícím velitelům, štábům i vojskům jejich činnost a tím pochopitelně ulehčuje do značné míry bojové podmínky.

Naopak je možno předpokládat, že za využití prvku překvapení protivníkem nebude jako pravidlo organisován průzkum cílů a objektů bojem před vlastním napadením daného státu a intensita přeletu vzdušných prostředků se zpravidla nezvýší proti poslednímu údobí.

Údaje o území, obyvatelích a rozmístění vojsk bude mít nepřítel pravděpodobně zjištěny ještě před přípravou a plánováním válečných operací. Pro taktické i technické vlastnosti soudobých bojových prostředků nebudou změny v dislokaci vojsk a v úpravě terénu při zahájení války tak závažné, aby byl na jejich úkor zcela nebo zčásti prozrazen zámysl a zmařena tak možnost dokonalého využití prvku překvapení.

Snaha nepříteli utajit veškeré přípravy nesmí stavět obránce do pasivity a trpného vyčkávání. Jeho aktivní činnost musí být usměrněna na studium a sledování

- vnitřní i zahraniční politiky nepřátelského státu s důkladným rozбором cílů a výsledků vedené politiky;
- ekonomického potenciálu státu, zejména válečného;

— morálního stavu obyvatelstva i armády, její organisace, taktiky a techniky.

Důležitá úloha připadá kontrarozvědce, která musí vyvinout úsilí k včasné likvidaci a odhalení nežádoucích protistátních skupin na vlastním území.

Důraz bude kladen na všechny způsoby získávání zpráv o nepříteli, jak průzkumnou činností, tak rozvědkou. Mimořádné důležitosti nabývá zejména organisace nepřetržitého agenturního průzkumu s cíli a úkoly zjišťovat

a) strategické rozvinování vojsk (nemusí být provedeno vždy všeobecnou nebo částečnou mobilisací);

b) náladu obyvatel i ozbrojených sil daného státu;

c) soustřeďování vojsk na operačních nebo strategických směrech (které vzhledem k zachování prvku překvapení může být organisováno na značnou vzdálenost od státních hranic napadeného státu, kdy pozemní vojska zasáhnou až po činnosti letectva).

Intensita protivníka k získání zpráv a podkladů pro plánování útočné operace bude delší dobu předcházet před vlastním napadením státu v době míru. Nepřítel se bude snažit zavčas získat údaje o důležitých průmyslových střediscích, o komunikačních uzlech, o hospodářských a politických centrech, o objektech důležitých pro vedení války a zejména o ozbrojených silách.

Znalosti těchto údajů jsou pro něho nesmírně cenné. Zabezpečují mu ještě před napadením státu pozemními vojsky plánovitě ničení s cílem ochromit nebo zcela vyřadit z provozu civilní i vojenský administrativní aparát určený k řízení plynulého chodu mobilisace. Lze předpokládat, že k tomuto účelu bude kromě leteckého bombardování použito bezpilotních prostředků a ostatních zbraní hromadného ničení na široké frontě a do značné hloubky.

Politické, vojenské a ekonomické údaje o daném území zjišťují centra a ústředny rozvědek protivníka. K boji proti špionáži a záškodnické činnosti je organisována v míru i za války ochrana státních hranic jednotkami a útvary pohraničních vojsk.

V zápolí pak ochranu státně důležitých objektů přebírají jednotky a útvary Vnitřní stráže.

Původních pramenů o činnosti pohraničních vojsk ve Veliké vlastenecké válce je poměrně velký nedostatek. Ve větším rozsahu se vyskytuje literární zpracování. Přesto se dále pokusím uvést s přihlédnutím k soudobým bojovým podmínkám některé možnosti a zvláštnosti bojové činnosti jednotek a útvarů pohraničních vojsk v obranné operaci vševojskové armády v počátečním období války.

Ze zkušeností z bojové činnosti pohraničních vojsk za Veliké vlastenecké války lze vyvodit a stanovit možné úkoly takto:

1. Obrana státních hranic při napadení státního území.
2. Ochrana státních hranic na těch úsecích, kde neprobíhá bojová činnost.
3. Ochrana týlu, armádních a frontových komunikací na území bojujících armád (frontu).
4. Vševojskový průzkum v součinnosti s průzkumnými jednotkami útvarů a svazků armády.

5. Výběr velitelů a organizátorů z počtů kádrových důstojníků, poddůstojníků a mužstva a jejich použití buď pro potřeby organizace vševoj-  
skových svazků nebo pro organizaci partyzánských odřadů.

6. Obnova ochrany státních hranic po osvobození dočasně obsazeného území.

K některým z uvedených úkolů ...

### **Obrana státních hranic při napadení státního území**

Když 22. června 1941 německá vojska napadla SSSR, vedly pohraniční jednotky a útvary houževnatou a úpornou obranu v určených prostorech.

Teorie bleskové války nutila německé velení k rychlému pronikání do hloubky sovětského území. Na hlavních směrech úderů byla valná část pohraničních rot překvapivým úderem a silnou palbou minometů a dělostřelectva úplně vyhlazena. Přesto působila většina ostatních pohraničních jednotek útočníkům citelné ztráty i zdržení. Na příklad několik rot ukrajinského pohraničního okruhu bránilo svá postavení a rajóny více než deset dnů a bylo jich většinou dobyto po vytvoření značné převahy, a to ještě tehdy, kdy padl její poslední obránce. Při napadení bojovala převážná část pohraničních jednotek sama. Ne vždy se všude podařilo jejich boj podporovat dělostřelectvem, zejména protitankovými prostředky ...

Tak tomu bylo před šestnácti lety. Za tuto dobu se změnil vlivem existence nových bojových prostředků i formy vedení boje. Vojenské myšlení kapitalistických vojevůdců, založené na teoriích různých obměn bleskové války, přisuzuje hlavní úlohu letectvu. Podle zjištěných způsobů organizace bojové přípravy těchto armád a z nesčetných teoretických úvah a statí lze usuzovat, že mají myšlenky bleskové války neustále vzestupnou tendenci a získávají i při názorové nejednotnosti jejich vojenských teoretiků čím dál více příznivců. Proto je pochopitelné, že se nepřítel bude snažit dokonale využít překvapení při napadení kteréhokoli státu. Bylo by velmi škodlivé zakrývat a nepřiznat, že by takový úder, provedený neočekávaně, měl vzápětí dalekosáhlé následky, neboť by si vyžádal značné oběti na životech i materiálu, vyřazení velkého počtu těžko nahraditelných kádrových důstojníků, poddůstojníků a mužstva již v počátečním období války.

Budování moderních armád západních států nás proto nutí

- zabezpečit dokonalou ochranu státních hranic, všemi silami a prostředky vyloučit nenadálou napadení a uchovat si iniciativu ve svých rukou;
- dosáhnout těsné spolupráce a součinnosti mezi armádou a pohraničními vojsky a tím soustavně vytvářet podmínky pro sladěnou bojovou činnost.

Při napadení státu je hlavním úkolem pohraničních vojsk obrana státních hranic. V součinnosti s útvary a svazky armády ničit živou sílu a bojovou techniku nepřítel a vytvářet tak postupně příznivé podmínky pro jeho úplné zničení.

V okamžiku napadení státu půjde dále o získání času potřebného k rozvinutí pohraničních svazků armády a k zaujetí stanovených pásů obrany.

Početní stavy pohraničních jednotek, šířka úseků a terénní podmínky vnucují jim i zvláštní ráz bojové činnosti, která se může rozvíjet v zásadě ve dvou variantách:

1. při znalosti zámyslu a dostatku zpráv o připravovaném napadení státu nepřitelem;

- 2. při nedostatku zpráv, kdy nepřítel utajil veškeré svoje přípravy a dokonale využívá momentu nenadálého napadení.

Pro první variantu je boj charakteristický činností jednotek a útvarů pohraničních vojsk v zabezpečovacím pásmu s plnou podporou vyčleněného dělostřelectva, zejména protitankového, k přehrazení nebezpečných tankových směrů.

Druhá varianta je pro obránce málo příznivá. Bojová podpora pohraničních jednotek bude zabezpečena zpravidla jen na operačních směrech vyčleněnými předsunutými odřady. Při větší rychlosti postupu nepřítele by nemusely předsunuté odřady střeleckých pluků zaujmout včas stanovené prostory. V takovém případě by organizace součinnosti, velení, spojení atd. byly pro nedostatek času neúplné a mohly by přivodit i dočasnou ztrátu území.

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá, že hlavním úkolem zůstává včas odhalit záměry nepřítele.

Uvedli jsme, že cílem bojové činnosti pohraničních jednotek bude co nejdéle zdržovat postup nepřítele a vytvářet tak příznivé podmínky pro boj útvarů a svazků armády.

Pohraniční jednotky tento úkol splnit mohou. Systém jednotlivých dobře maskovaných opěrných bodů pohraničních jednotek, dokonalé zatařasování a ničení s využitím všech výhod horského a zalesněného terénu a jeho výtečná znalost veliteli, štáby i vojsky poskytují předpoklady vést na některých úsecích dlouho trvající obranný boj i za úplného obklíčení.

Zvláště významná bude činnost malých jednotek a skupin v noci, které mohou organisovat a provádět přepady štábů, postavení dělostřelectva a jiných základů nepřítele, rozrušovat spojení a p. V některých případech se může tento boj přiblížit svým rázem činnosti partyzánských odřadů.

Odchod pohraničních jednotek z opěrných bodů je řízen veliteli pohraničních útvarů a je prováděn tak, že jsou postupně zaujímana předem stanovená a připravená postavení.

Podle rázu bojové činnosti nepřítele na jednotlivých směrech a podle zámyslu vedení obranného boje velitelem vševojskového svazku a terénních podmínek mohou být pohraniční jednotky při obraně státních hranic umístěny

- ve vlastních opěrných bodech pohraničních rot;
- v postaveních bojového zajištění nebo v předsunutých postaveních podle zámyslu boje v zabezpečovacím pásmu a podle času;
- na předním okraji prvního pásma obrany společně s jednotkami armády v jejich rajónech obrany.

Zaujetí úseků a pásem obrany útvarů a svazky armády bude složitou otázkou a vyžádá si značné vysokých organizačních schopností velitelského sboru. Nepřítel se bude v každém případě snažit

- ničit úderem letectva nejen stálé kasární budovy a skladiště pohraničních útvarů armády, ale i komunikace a průmyslové stavby;
- přepadat proudy přesunujících se vojsk a znemožňovat jim včas zaujmout obranné úseky a pásma;
- demoralisovat použitím zvláštních bojových prostředků, i bojových biologických látek obyvatelstvo a dosáhnout tím při jeho odsunu rozšíření nemoci na široké území.

Bude proto nutné všemi prostředky zabezpečit

- pružnou a rychlou hláskou službu, která v nejkratším čase dodá nejnovější zprávy;
- centrální vyhodnocování všech zpráv získaných jakýmkoli způsobem a prostředky, nepřetržitá vzájemná informovanost štábu, politických oddělení a týlu;
- včasné odvedení (ještě před vzdušným napadením) vojsk pohraničních útvarů a svazků armády do terénu, kde budou připraveny v pohotovosti k rychlému zásahu podle plánu;
- pohotovost letectva a protivzdušné obrany státu;
- rychlé zásahy jednotek a útvarů civilní obrany a požárníků;
- vytvoření kontrolních zdravotnických středisek (k přezkoušení osob zasažených BRL a BBP);
- včasný odsun obyvatelů pohraničního pásma.

Výhodné obranné vlastnosti terénu našeho pohraničního území by měly do značné míry vliv i na způsob a rozmach vedení obranné operace. Překážky doplněné ženíjnami a chemickými zátarasy a bráněné soustředěnou palbou samočinných zbraní budou jedním z významných činitelů snižujících útočné tempo nepřítele.

Zvláštností terénu, jeho těžká dostupnost strojům a technice budou nutit útočníka organisovat operaci na výhodných směrech, které by umožňovaly široké rozvinutí jak živé síly, tak bojové techniky. Avšak hlavním činitelem, který má vliv na rozmach obranné operace, jsou síly a prostředky, které může nepřítelem soustředit na důležitých směrech k útoku.

Podle názorů vojenských teoretiků Západu lze předpokládat, že útočné operace budou vedeny ve třech rozměrech: do šířky, do hloubky a ze vzduchu. Hlavním cílem útoku nemusí být jen postup vojsk a ovládnutí rozlehlejších území, nýbrž přinucení obránce, aby soustředil své síly ve výhodném prostoru, kde mohou být účinně napadeny atomovými zbraněmi. Bude proto pravděpodobně cílem boje zničit nepřítele atomovými údery a obsazení území nabývá podružného významu. V budoucí válce nebude souvislých front. Boj bude mít ráz krátkých, ale rozhořčených srážek a rozvine se na důležitých úsecích celého bojiště. (Poznatky ze cvičení Sagebrush.)

Při nenadálém napadení státu bude úspěch obranné operace záviset kromě jiného

- na morálně politickém uvědomění vojsk;
- na včasné přípravě velitelů, štábů a vojsk, na jejich znalostech pohraničního území;
- na sladění součinnosti armády s pohraničními vojsky;
- na nepřetržité bojové pohotovosti vojsk;
- na nepřetržitě a rychlém získávání zpráv o uskupení a prostředcích nepřítele a na odhalení jeho záměru;
- na rychlé práci dobře vybavených štábů i vojsk;
- na úplné organizaci obranné operace v nejkratších lhůtách i na úkor pozdějšího upřesnění, po případě částečného přeskupení;
- na dokonalé organizaci operačního zabezpečení;
- na pružné činnosti týlu v organizaci včasného materiálně technického zabezpečení.

Niživé účinky zbraní hromadného ničení lze snížit z velké části dokonalým využitím připravených opevnění a ženiijních úprav terénu. Tento prvek ochrany vojsk ztrácí nepřítel. Proto bude účelné napadat atomovými údery jeho soustředěná vojska i za prostorem státních hranic (zálohy). Šlozy atomových pum a jiných prostředků hromadného ničení plánovat na jednotlivých operačních směrech, kde terén umožňuje dlouhodobé zamoření (soutěsky, průsmyky a p.).

Soudobá obrana musí být organisována tak, aby její odpor narůstal manévrem z hloubky i podél fronty. Je známo, že taktická hloubka obrany zajišťuje obránci životnost, umožňuje mu v plné míře organisovat manévr a přeskupení sil z podružných směrů a úseků; organisaci rázného úderu z hloubky narůstá i význam překvapení. Získává se dále čas na organisaci protipatření a nepříteli je zabráňováno přeměnit taktický úspěch v operační.

Mírová dislokace útvarů a svazků armády poskytuje v některých případech výhodnější podmínky pro soustředění hlavních sil na druhém pásmu obrany, zatím co se pohraničních jednotek a útvarů armády (na mírových počtech) může použít zčásti jako předsunutých odřadů k podpoře jednotek pohraničních vojsk a k obraně prvního pásma obrany.

Tím by v žádném případě nebyla snižována úloha hlavního (prvního) pásma obrany, neboť jeho úkolem zůstává ničit a co nejdéle zdržovat postup nepřitele. Získaného času by bylo využito k zlepšení a dobudování postavení na druhém (třetím) pásmu za rozsáhlé pomoci místního obyvatelstva. Je však třeba uvážit, zda by bylo výhodné ztrácet hned při napadení státu nepřitelem část území.

Při zaujímání a budování obranných postavení v hloubce bude třeba důmyslně rozptylovat síly a veškerou činnost přísně maskovat, aby byl nepřítel uveden v omyl. Postavení a pásma v hloubce obrany, jakož i města a průmyslová střediska budou nejčastějšími cíli vzdušného napadení.

Vycházíme-li z předpokladu, že vševojsková armáda brání pásmo 80 až 120 km i více (podle počtu divisí), majíce přitom na mysli, že nese při nenadálém napadení obrana do určité míry ráz boje na široké frontě, lze počítat s hodnotou 5 až 6 pohraničních praporů bojujících v předpolí.

Tyto pohraniční jednotky bojují do doby zaujetí úseků a pásem obrany pod velením starších náčelníků podle mírové dislokace. Jakmile dosáhnou prostoru pásma obrany armády, přecházejí dočasné pod velení toho velitele, do jehož obranného úseku vešly.

Podle rozhodnutí velitele armády odrážejí zteče nepřitele spolu s jednotkami bráničimi první pásmo obrany nebo je jejich odchod řízen do prostorů soustředění za druhé pásmo obrany. Pro každý pohraniční prapor se určí jeden až dva prostory. Jakmile přešly pohraniční jednotky dočasné pod velení armády, odcházejí štáby pohraničních útvarů do stanovených prostorů soustředění a tam stmelují zbytky jednotek a vyvíjejí další činnost, o které bude pojednáno dále.

### **Ochrana státních hranic na těch úsecích, kde neprobíhá bojová činnost**

Uvedli jsme, že nepřítel využije k napadení státu zpravidla výhodných operačních nebo strategických směrů, s dostatečným počtem komunikací, které mu zabezpečí vysoké tempo průlomu.

Lze tedy předpokládat, že napadení státu nebude na celé šířce státních hranic, nýbrž jen na určitých směrech. Pohraniční jednotky a útvary budou na těch úsecích, kde neprobíhá bojová činnost, organisovat ochranu státních hranic obdobnou jako v míru. V těch prostorech nabývá však ochrana zvláštní důležitosti. Rozvědka nepřítele se bude snažit vyslat co největší počet vycvičených agentů a špiónů do zápolí s nejrůznějšími úkoly. Nepřítel využije právě těchto pásem, neboť si bude plně vědom obtížnosti přechodu pásma bojujících armád a proniknutí do týlu.

Za Veliké vlastenecké války vyvíjela německá agentura úsilí k vysazování agentů na odlehlém území, často i z prostoru sousedního nebojujícího státu (Turecko a ostatní asijské státy).

Kromě úkolů ochrany státních hranic prováděly tyto jednotky i výcvik branců nebo záložníků jak pro vlastní jednotky a útvary, tak pro jednotky ochrany armádního týlu.

Je-li při nenadálém napadení obtížné organisovat úplný odsun místního obyvatelstva pohraničního území, jeví se nutné vytvořit na tomto území agenturu a podmínky pro pozdější partyzánskou činnost. Zvlášť výhodné je organisovat partyzánskou činnost na stycích pásma bojujících vojsk. Partyzánské odřady jsou pak zásobovány a řízeny pohraničními jednotkami, kde neprobíhá bojová činnost.

Organisaci ochrany státních hranic na těchto úsecích bude nadále řídit velitelství pohraničních vojsk, kterému zůstávají tyto jednotky a útvary podřízeny.

### **Ochrana týlu armádních a frontových komunikací na území bojujících armád (frontu)**

Nebezpečí, že budou mařeny práce armádního týlu; proti minulým válkám značně vzrostlo, a to nejen vlivem bojové činnosti letectva nepřítele, ale i používáním bezpilotních prostředků se značným doletem. Prostor bojujících vojsk i týlu se stává proto stejně zranitelným a málo rušená práce týlu se stane výjimkou. Kromě uvedených leteckých činností nepřítele zvyšuje se za soudobých podmínek nebezpečí shozu výsadek (taktických i operačních), jež v souhrnu s ostatní bojovou činností určují příští válce jasně ráz boje na rozlehlých územích.

Z celkového rozsahu činnosti armádního týlu je jeho nejobsáhlejší složkou včasná organisace materiálního zabezpečení. V podstatě jde o dopravu materiálu nezbytného k úspěšnému vedení boje. Složitým úkolem materiálního zabezpečení vojsk je tedy otázka zásobování a s tím spojená doprava. Aby bylo dosaženo požadované rychlosti, musí být celý proces nakládky, vykládky i překládky mechanisován. K tomu účelu mají sloužit různé typy mechanisačních prostředků a pružný systém dispečerské služby.

Kromě otázek rychlého zabezpečení vojsk materiálem a jeho přeprava, narůstá význam přísného maskování veškerých objektů a zařízení i pohybu v týlových prostorech. Moderní průzkumné přístroje a prostředky s velkými možnostmi získávat zprávy za jakýchkoli podmínek a zhoubné účinky zbraní hromadného ničení nás dále nutí vytvářet dokonalou ochranu a obranu armádního týlu.

Je proto nesporná důležitost včasné organisace záchranných a vyprošťovacích prací a zabezpečení dokonalé protipožární ochrany. Činnost štábu

armádního týlu bude tedy zaměřena nejen na plnění úkolů materiálně technického zabezpečení vojsk, ale bude nucen řešit často i obtížné taktické úkoly. Různorodost a rozsáhlost těchto úkolů bude vyžadovat i částečné změny organizační. Jevilo by se výhodné vytvářet operativní skupiny s přísně vymezenými úkoly, které by v těsné vzájemné součinnosti řešily otázky

- materiálně technického zabezpečení vojsk a evidence;
- řízení přepravy (automobilní, železniční a vzdušné) — dispečerský systém;
- ochranu a obranu armádního týlu a jeho komunikací.

Do skupiny ochrany a obrany armádního týlu by náležely i vyčleněné pohraniční jednotky a útvary. Úkolem těchto jednotek je vytvořit v armádním týlu souvislé pásmo ochrany. Tvoří se z pohraničnicků, kteří byli soustředěni po předchozím boji v předpolí za druhým pásmem obrany, a z nově přidělených (armádě, frontu) velitelstvím pohraničních vojsk. Zároveň je vytvářena z důstojníků-pohraničnicků operační skupina, která řídí a organisuje systém ochrany v armádním týlu. Jednotky, útvary a štáby (operační skupiny) podléhají po stránce operační veliteli armády a nově utvořené správě vojsk ochrany týlu armád, která je složkou ministerstva vnitra.

Úkolem operační skupiny pohraničních vojsk při velitelství armády je rychlé sestavení a stmelení jednotek a útvarů k ochraně týlu. Organisačně budou pravděpodobně tvořeny pluky.

Počet podřízených jednotek (praporů a rot) pohraničního pluku je měnný a řídí se šířkou pásma obrany armády. Lze kalkulovat, že k vytvoření žádoucí hustoty ochrany týlu armády a k ostatním kontrolním úkolům bude třeba na jednu armádu jednoho až dvou pohraničních pluků.

Pohraniční vojska ochrany týlu armády mohou plnit tyto úkoly:

- a) Boj proti špiónům a diversantům.

Střediskem zpravodajského zájmu bude zjišťovat veškeré pohyby jednotek, útvarů a materiálu od fronty i na frontu. Špióni vysazení v pásmu, kde neprobíhá bojová činnost, budou se snažit co nejrychleji dosáhnout prostoru týlu bojujících vojsk.

Kromě špiónážních úkolů bude možná i činnost diversních skupin určených k ničení důležitých objektů v týlu.

- b) Kontrola veškerého pohybu v armádním týlu.

Pohyb v týlovém prostoru armády musí být přísně řízen a kontrolován. Proto budou na stanovených místech vytvářena kontrolní propouštěcí místa, především

- na AVAS (FVAS) a jiných komunikacích;
- na vykládacích stanicích.

Kromě kontrolních propouštěcích míst bude v celé šířce pásma obrany armády v týlu uzavřeno.

Cílem ochrany i kontroly v armádním týlu bude

- zadržet a odhalit včas špióny a diversanty vysílané do prostoru armádního týlu;
- prověřovat všechny osoby, motorová vozidla a jiné přepravní prostředky přijíždějící do týlového prostoru nebo jej opouštějící;
- zadržet všechny osoby a dopravní prostředky, které hodlají bez povolení opustit frontu (boj proti zběhům).

Služba na kontrolních propouštěcích místech se řídí podle plánu přisunu a odsunu a je vedena přesná dokumentace veškerého pohybu. Při nastalých změnách v plánu nebo při rozrušení komunikací vytvářejí se nová kontrolní propouštěcí místa podle rozhodnutí velitele armády. Při větším pohybu k frontě vyjíždějí prověřovací skupiny proudům motorových vozidel vstříc a provádějí jejich kontrolu během přesunu. Tyto skutečnosti oznámí operační skupině náčelník týlu armády nebo hlavní dispečer.

Zvlášť důležitá je zpravodajská práce, které se neomezuje jen na prostor armádního týlu, nýbrž je rozvíjena a prováděna mimo něj.

c) Dalšími úkoly jednotek a útvarů pohraničních vojsk v armádním týlu je přímá obrana vlastních objektů, výpomoc při odstraňování následků bojové činnosti nepřítele, protivýsadková obrana, zejména pátrání a vyhledávání malých výsadkových skupin nepřítele, eskorta zajatců a zběhů atd. Každý z uvedených úkolů by vyžadoval zvláštního rozpracování, hlubokého zkoumání a ověření při cvičeních s vojsky. Otázka obrany a ochrany armádního týlu je složitá, důležitá, a nelze ji proto podceňovat a přehlížet.

### **Závěr**

Tolik o některých otázkách bojové činnosti pohraničních vojsk v době války. Článek není zdaleka vyčerpávající a má ráz čistě informativní. Velmi mnoho dosud neúplně vyjasněných problémů součinnosti, velení, podřízenosti a organizace bojové podpory při nenadálém napadení nebo otázky bojového stmelení zbytků pohraničních jednotek k vytvoření ochrany armádního týlu bude vyžadovat dalšího zkoumání a studia.

Přesto pokládám článek za dostačující, aby byla vytvořena představa o úloze pohraničních vojsk v boji. Je nutno, aby v budoucnu nebyly již tyto otázky ani při cvičeních, ani ve vojenských akademiích opomíjeny a přehlíženy. Zejména společná úloha armády a pohraničních vojsk při boji v předpolí je významná a může z velké části mít vliv i na průběh prvního období války.